

*Урок от книга „Уроци за сърцето“
/наръчник за изграждане на характера и емоционалната зрялост на деца
в начална училищна възраст/*

*Издателят – фондация Благотворител има всички права върху този
текст. Никаква част от тази книга не може да бъде използвана,
копирана, сканирана и разпространявана без да бъде цитиран издателят,
авторът и изданието.*

Грижа за околната среда

*... опазването на околната среда не е някакво предизвикателство, а въпрос на здрав разум.
Физическото ни здраве, социалното ни щастие, доброто ни материално състояние ще бъдат
запазени само ако работим в екип за здравословното функциониране на естествените
системи на Земята.*

Роналд Рейгън

ХАЙДЕ ДА СИ ПОГОВОРИМ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

На езика на децата околната среда е всичко в света около нас, което влияе на планетата ни и живота на нейните обитатели, включително на въздуха, водата, растенията, животните и хората. Хората получават от околната среда пет основни неща – кислород, вода, храна, подслон и топлина, и участват активно в нейното равновесие.

- Въздухът ни носи кислород и дърветата се грижат за това той да бъде чист и свеж.
- Дъждовете пълнят реките, язовирите и езерата и поливат посевите ни. Реките напояват почвата, а моретата и океаните се грижат за климата, осигуряват ни водни пътища и ни носят изобилие от храна.
- Най-полезната и ценна храна получаваме от растенията и животните.
- Земята ни дава и материали, с които да строим домовете си – дърво, камък, пясък и др.

- Слънцето осигурява светлина и топлина, без които Земята би се превърнала в студено и враждебно място и животът на нея би изчезнал.

С нарастването на световната популация, влиянието на хората върху околната среда става все по-осезаемо и засяга екологичното равновесие и живота на планетата. Ако се опитаме да прозрем тази и други подобни глобални заплахи, ще видим, че в техния корен се крият дълбоко примитивни човешки черти – алчност, стремеж към власт и контрол, себичност или невежество. Както в изхвърлените битови отпадъци, така и в индустриалното замърсяване или изсечените гори, можем да открием липсата на визия и загриженост за човешкия принос към бъдещето на планетата, нейните обитатели и човечеството. Затова възпитанието в добродетели като **щедрост, съпричастност, служба в полза на околните и мъдрост** може да замени разрушителното човешко поведение и да постави най-важните основи за устойчиво разрешаване на множество съвременни проблеми. Колкото по-рано и с постоянство помагаме на децата да развият тези качества, толкова по-спокойни можем да бъдем, че сме отдали принос към бъдещето на учениците, страната и планетата си.

Децата развиват своето отношение към околната среда, когато с помощта на възпитателите си разберат и осъзнаят, че те са неизменно свързани с нея посредством храната, водата, въздуха и екологичното равновесие. Това може да се направи както чрез образователни материали, така и чрез общуване и досег с природата. Така децата създават както познавателна, така и жива връзка с околния свят.

В тези часове може да реализирате и двата типа опознаване за околната среда и да вдъхновите децата да общуват и изследват природата все по-активно. Създавайки у тях отношение на почит и обич към околната среда, ние използваме образованието, за да подпомогнем устойчивата грижа за екологичното равновесие и да дадем своя принос в създаването на отговорно към околната среда общество.

Основни добродетели, свързани с околната среда: грижа, чистота, нестеливост, благодарност, уважение, радост, отговорност.

Примерни въпроси за дискусия:

- Какво наричаме „околна среда“?
- Какво се включва в околната среда?

- Как околната среда се грижи за човека? *(Може да използвате изведените в началото пет ползи.)*
- Защо здравата околна среда е важна и за въздуха, водата, растенията и животните?
- Как човекът влияе на околната среда?
- Как понякога вредим на околната среда?
- Какво се случва, когато въздухът и водата са мръсни?
- Какво се случва, когато отсичаме дърветата, без да засаждаме нови?
- Какво се случва, когато хората изхвърлят отпадъците си в природата – в планините, горите или водата?
- Как се чувствате, когато сте в планината или сред природата и дишате чист въздух?
- Можете ли да имитирате как пеят птичките?
- Виждали ли сте диви животни? Какви?
- Гмуркали ли сте се в морето?
- Какви морски животни познавате?
- Помирисвали ли сте цветете? Имате ли любим аромат?
- Яли ли сте плодове сред природата – може би джанки, малинки, ябълки и т.н.?
- Познавате ли хора, които отглеждат животни?
- Как се грижим за околната среда?
- Как ни се отблагодарява природата за грижите?

ИГРИ И МАЙСТОРЛЪЦИ

Целият свят в една стая

В няколко поредни дни може да направите постери на различни екосистеми – ***планина, море (или океан), поле и град***. На големи кадастрони нарисуйте скицирано фона: планина, море (или океан), гора и град, и разделете децата на отбори – единият има за задача да нарисова животни, които живеят по тези места. Вторият ще нарисова растения, а третият – хора, които получават нещо ценно: например ловят риба в морето, отглеждат крави в планината, получават дървета от гората, отглеждат храни в полето, почиват си в градския парк и др. Четвъртият отбор има за задача да нарисова как хората се грижат за природата по тези места – например почистване на замърсяванията във водата, плевене на полята, засаждане на дървета в гората или грижа за цветята в парка. Петият отбор има за задача да оцвети основния фон.

Нека децата рисуват задачите си върху малки квадратни листчета (около 3/3 см.), които след това да залепят върху постера, като избират най-подходящите места.

За тази задача ще бъде нужно повече време и постоянни насоки от страна на учителя. Може да я завършите в продължение на няколко дни или да модифицирате условието, като разделите децата по отбори и им дадете отделни екосистеми, върху които да работят.

След като завършите задачата, закачете постерите в стаята си и ги обсъдете.

Грижа за чистотата

Припомнете на децата дейността от урока за Чистота, в който ги запознахте с различните боклуци и техните премеждия, оставени извън кофите за боклук. Може да ги поканите отново, за да разкажат, освен за начина, по който те се чувстват, и за това, което се случва с животните и растенията, когато околната среда се замърси. Разкажете за птиците, чиито криле се оплитат в изхвърлени боклуци, за водата, която се замърсява и обитателите в нея умират, за въздуха, в който живеят хиляди насекоми и птици, които са застрашени, когато той е мръсен и т.н.

Напомнете отново на децата колко важно е да се грижат за това боклуците им да бъдат изхвърляни в кофите, а не в околната среда. Подскажете им, че когато са в природата, е

важно да имат допълнителни пликове или чанти, в които да събират боклуците си, за да ги занесат в първите достъпни контейнери за боклук.

Що е то да рециклираш?

Представете на децата метода на рециклирането. „Екопак“ разпространяват безплатно няколко книги за деца, посветени на обработката и рециклирането на различни материали. В тях са включили трима главни герои – Харти, Стък и Пластика, които са отговорни за събирането и преработването на хартия, стъкло и пластмаса.

На сайта на „Екопак“ може да откриете различни безплатни материали, които може да свалите и използвате, включително и книжките, посветени на рециклирането и опазването на околната среда.

Споделете ги с децата, играйте игрите в тях и обсъждайте всеотдайните рециклатори!

Да се грижим за природата от къщи

Кажете на децата, че има някои начини, чрез които се грижим за околната среда, докато сме у дома.

Разкажете им как се добива електричество и откъде идва водата в домовете им. Разкажете им за това как тези ресурси имат своя край и затова е важно хората да ги пестят и да ги използват внимателно.

Разиграйте сценка, в която миете ръцете и зъбите си:

- Станете заедно и се престорете, че сте застанали пред мивката на банята.
- Престорете се, че пускате водата, за да намокрите ръцете си (*издавайте звук на течаща вода **всеки път**, когато „пускате водата“*).
- Престорете се, че спирате водата, докато сапунисвате ръцете си.
- Пуснете я отново, за да ги изплакнете.

- Спрете водата, за да вземете четката и пастата за зъби, и се престорете, че слагате паста върху четката (*с отвиване на капачка и изстискване на тубичка*).
- Пуснете водата, за да намокрите четката.
- Спрете водата и измийте зъбите си, а след това изплюйте.
- Пуснете водата, изплакнете устата си и я спрете след това.
- Избършете се и излезте от банята, като загасяте лампата.

Може да направите сценка, като показвате как пестим електричество, като разиграете как детето е в стаята си и играе, а след това отива в банята, за да измие ръцете си преди вечеря, като преди това пали лампата в коридора, за да стигне дотам, и накрая отива в кухнята, за да вечеря. Разходете се из въображаемия дом, като палите и гасите светлините всеки път, когато е нужно. Може да го комбинирате и с миенето на ръцете като пример за грижовно използване на тези ресурси.

На природата с благодарност

Нека децата нарисуват как природата се грижи за хората. Дайте им възможност да изберат един от петте различни природни ресурса, които използваме (*кислород, вода, храна, подслон и топлина*). Нека направят благодарствени картички до природата за това, че ни позволява щедро да ги използваме. Когато са готови, нека ги залепят на табло, предвидено за това (*може да го наречете „Благодарим ти, плането Земя!“*).

Можете също да ги закачите временно и на близки дървета и след това да ги съберете и да ги закачите на таблото.

И НАКРАЯ...

Използвайте последните минути от часа, за да обобщите темата с примерни въпроси.

- *Какво ви беше интересно?*
- *Как ви помага околната среда?*
- *Какво искате да запомните за околната среда?*

Мили родители...

Да рециклираш... на игра

Предложете на родителите да „рециклират“ у дома, като превърнат използвани кутии, бутилки, буркани и др. в играчки. Те могат да помогнат на децата да ги оцветят, отрежат или залепят, или да ги оставят да използват въображението си, за да създадат свои собствени играчки.

Поканете ги да донесат това, което са направили, в детската градина и да споделят идеите си с останалите деца, за да поиграят заедно с „рециклираните“ играчки.

Къщичка за птици

Предложете на родителите да направят къщичка за птици с децата и да я закачат в близък парк или гора. Плоскости за тези къщички могат да се намерят както в онлайн магазини, така и в големите вериги за дома.

Околната среда и емоционалното съзряване

Чувството на свързаност с околната среда е една от основите на емоционалното здраве. Неслучайно хората, обзети от тревога, потиснатост, гняв или други трудни за преработване емоции, търсят уединение или разходки в природата, за да намерят покой или отговори на въпросите, които си задават. Грижата и общуването с домашни любимци или други животни също подпомага чувството на благополучие и мир.

На много места животът в големите градове все по-често е лишен от пряка връзка или общуване с природата. Световната тенденция в развитите страни е хората да се доверяват повече на „умните“ технологии, да прекарват по-голямата част от времето си, работейки или пътувайки, да третират заболяванията си предимно с химически изготвени медикаменти и да се хранят с преработена храна. Този начин на живот и липсата на природосъобразност се отразяват както на физическото ни, така и на емоционалното ни здраве и социалните ни контакти и умения.

В терапевтичните подходи се използва метод, при който деца и младежи с поведенчески, емоционални и социални проблеми се събират на така наречените лагери за „терапия в дивата природа“ (Wilderness Therapy Camps), където, освен че се провеждат редовни консултантски и терапевтични сесии, младежите общуват интензивно с природата под формата на преходи, гребане, засаждане и отглеждане на храна и растения, грижа за животни, езда и др. Тези методи са особено успешни за изграждането на по-здрави и устойчиви емоционални модели и помагат на децата и младежите да намерят нов смисъл в общуването с природата.

Вярваме, че с опознаването на различните свойства и качества на растенията, медицинската наука ще се развие до степен, в която да третира различни болести посредством въздействието и свойствата на отделни природни продукти и храни. Това ще укрепи допълнително връзката на човека с околната среда и ще изгради у него усещането за цялостност и природосъобразен начин на живот.

Автор на урока е Марина Грозданова